ՏԱՃԿԱՀԱՅՔ

Աղբամարի բեմը. Պատրիարքարանին դարձեալ առիթ է ներկայացել զբաղուել Աղթամարին վերաբերող խնդիրներով:

Տեղւոյն միաբաններից երեք վարդապետներ՝ Եղնիկ, Երեմիա և Դանիէլ՝ վանքը թողել և հեռացել են Վան. իսկ թէ ինչ պատճառով, այդ չէ գրուած: Միայն երկու տողով «Մանզումէ»ն յիշում է թէ. «Վանէն դարձեալ գանգատագիրներ հասած են Պատրիարքարան. Աղթամարի կաթուղիկոսական Տեղապահ Տ. Արսէն վրդ.-ի դէմ և խնդրած են որ անմիջական դարման մը տրուի»: Այս բոլորից երևում է, որ կարևոր, բայց անմխիթարական անցքեր են կատարւում կաթ. թեմում: Վանքը թողնող վարդապետների համար եղած կարգադրութեան մասին կարդում ենք «Մանզումէում»:

Վանայ Գաւառ. Վարչութիւնը տեղեկագրած էր թէ Աղթամարէն հեռանալով, Վան եկող երեք վարդապետներ Վարագի և Կարմրւորի վանուց մէջ զետեղուած են իբրև հիւր առժամապէս և այս մասին տնօրինութիւն մը կը խնդրէր: Ժողովը (Կ. Պօլսի) որոշեց յանձնարարել Վանայ առաջ. տեղապահ Տ. Սահակ եպ.-ի՝ այդ վանքերուն մէջ պահել յիշեալ վարդապետները ժամանակի մը համար:

Բարեգործութիւններ.

Եդի-Կուլէի ազգային հիւանդանոցը համարեա սպառում է Պատրիարքարանի և հայ բարերարների ուշադրութեան մեծ մասը: Այդ հաստատութիւնն առանց այն էլ արդէն այժմս մի վիթխարի բարեգործական հիմնարկութիւն է և կլանում է տարեկան մօտ 120,000 ր. նպաստ, որպիսի համեմատութեամբ դժբախտաբար կարծողներ կան, թէ բարերար արդիւնքներ չեն ստացւում: Այս դրութեամբ արդէն տարեկան հազարաւոր ապաստանեալների խնամում է իւր հովանու տակ, բայց դարձեալ աւելի և աւելի ընդարձակուելու վերայ է: Շինութեան մի թև ևս ուզում է աւելացնել Հոգաբարձութիւնը, որը գլուխ բերելու համար անհրաժեշտ է համարւում մօտ 93,000 ր. Այս խնդրի մասին կարդում ենք «Արևելքում»:

Մեր և Յունաց հիւանդանոցներուն հոգաբարձութեանց միջև վերջապէս համաձայնութիւն գոյանալու վրայ է այն գետնին գնման համար, որ բանջարանոցի կը ծառայէ Յունաց հի-

ւանդանոցին և որուն վրայ պէտք է կառուցուի մեր հիւանդանոցին երրորդ թևը՝ հետևեալ չորս բաժանումներով։

1. 2000 (!) անկողիններոց շէնք մը անբուժելի հիւանդութեամբ տառապողներուն համար։ 2. Ուրիշ հարկ մը փոքրիկ տղաքներուն և որբուհիներուն համար, որոնք հիմա Ցիմարանոցին վերնայարկը կը պատսպարուին։ 3. Ծերերու և պառաւներու համար։ 4. Ուրիշ շէնք մը ուր տարափոխիկ հիւանդութեան մը ծագման պարագային հիւանդները պիտի մեկուսացուին։

Այս շինութիւնները 10,000 ոսկիի կը կարօտին։ Առաջին և երկրորդ մասերուն համար երկու բարեբարներ յանձն առած են 2000ական ոսկի տալ, պայմանու, որ վերջին կատարելագործութեան մեթոդներով շինուին անոնք, առողջապահիկ միջոցներու բովանդակ կիրառումով։ Երրորդ մասին համար ալ ուրիշ բարեբար մը խոստացած է պէտք եղած գումարը տալ։

Մի ուրիշ կրթական նուիրատուութիւն ենք կարդում «Արևելքում»։

Տիկին Եկատարինէ Նադիրեանց, որ տարիներէ ի վեր Վանայ Սանասարեան աղջկանց որբանոցին կը նպաստէր, այս անգամ ալ Վանայ Ս. Առաջնորդին միջոցաւ 170 ոսկիի (1500 ր.) նպաստ մը ղրկած է յանուն իր և Ս. Հայրապետին՝ Վանայ աղգային վարժարաններուն։ Ապնիւ բարեբարուհին նոյնպէս 51 ոսկիի նուէր մը ղրկեր է Սանասարեան աղջկանց դպրոցին։ Սոյն կրկնակի նուիրատուութեանց առթիւ, Ն. Ս. օժութեան կողմէ Վանայ Ս. Առաջնորդին ուղղուած հրամանին համաձայն, քաղքին եկեղեցիներուն մէջ հոգեհանդոստեան պաշտօն կատարուել է Տիկին Եկատարինէ Նադիրեանցի ննջեցեալներուն յիշատակին։

Երգարան մանուկների համար.

Ս. Պատրիարք Օրմանեանը իւր պաշտօնական զբաղմունքից զատ ժամանակ է գտնում անձամբ շատ անգամ զանազան կրթական և այլ երկրորդական խնդիրներով էլ պարապելու։ Դեռ նորերս կազմեց մի բազմայօդուած կանոնագրութիւն Պոլսի թաղային վարժարանների ընթացաւարների քննութեան համար։ Այժմ ևս կարդում ենք «Մանզումէում»։

Ամենապատիւ Ս. Պատրիարք հայրը, որ իր հոգածութենէն դիտէ բաժին հանել ամեն օգտակար աշխատութեանց, մանուկներու համար նոր երգերու պատրաստութեան պէտքը շեշտած էր դեռ մօտ օրերս, և նոյն իսկ փափագ յայտնած էր

յանձնաժողով մալ կազմել այս առթիւ: Գոհութեամբ կը լսենք թէ Պէշիկթաշի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ հմուտ երաժշտապետ Արամ էֆ. Բժշկեան, որուն երաժշտական ձեռնհասութիւնը ծանօթ է արդէն, երկարաշունչ տքնութեամբ պատրաստած է նոր երգարան մը՝ որ բոլորովին նոր պիտի ըլլայ իր տեսակին մէջ: Այս մանկական երգերը խմբագրուած են կարող գրագէտներու կողմէ՝ թարգմանաբար կամ ինքնագիր, իսկ եղանակները քաղուած են մեծաւ մասամբ եւրոպական ձեռնհաս երգահաններու արտադրութիւններէն, զորոնք երկասիրողը գիտցած է պատշաճեցնել մեր մանկապարտէզներու միջավայրին: Գործը վաւերացած է արդէն ուսումնական խորհուրդէն, և մօտ օրէն վաւերացուելով նաև կրթական նախարարութենէ, պիտի հրատարակուի նոր և գնահատելի տարազով մը:

Աշխարհաբար Շարական.

Անցեալ տարի «Մանզումէի Էֆքեար» թերթի խմբագիրը պարբերաբար իւր թերթի բանասիրականում հրատարակեց Գրիգոր Նարեկացու աղօթագիրքը՝ որն ապա արտատպելով, առանձին գիրք կազմեց:

Այժմ նոյն թերթում կարդում ենք:

Այսօր հրապարակ կելնէ Հայ. Ս. եկեղեցւոյ Շարականներու աշխարհաբար թարգմանութիւնը, որուն այնչափ կարօտով կսպասէր հանրութիւնը, անոր առաջին մասին այնչափ յաջող թարգմանութիւնը կարդալէ ետք:

Թարգմանիչը թէ գրաբարի և թէ աշխարհաբարի մէջ ունեցած ձեռնհասութեամբը հանրածանօթ ուսուցիչ և թերթիս աւագ խմբագիր (աշխատակից) Երուանդ էֆ. Տ. Անդրէասեանն է, որուն կարողութեանը մասին գովեստ հիւսել աւելորդ է:

Հմուտ թարգմանիչը, որ լեզուներու չափ ալ քաջատեղեակ է նաև կրօնական խնդիրներու և ուղն ու ծուծը հանած է Ս. Գրքին և որբազան մատեաններուն, անվիճելի ձեռնհասութեամբ մը գրաբարէ աշխարհաբարի վերածած է շարականներու գոհար շարքը, գրաբարին հետ դէմ դէմի դնելով աշխարհաբար թարգմանութիւնը.—Բուն բարեկենդանի կանոնը՝ Աղուհացի ամբողջ կանոնները, Աւագ Շաբաթու շարականներն ամբողջութեամբ, Արևագալի երգերը, Նայեաց Սիրով, Ի քէն Հայցեմքը. Հոգեգալստեան կանոնը, և այլն, և այլն:

Գիրքն, որ 163 էջերէ կբաղկանայ, մաքուր տպագրութեամբ հրապարակ ելած է և 5 ղրուշի (40 կ.) անհաւատալի աժանու-

թեամբ կը ծախուի Պալը Ալի ճատտէսի, 38 թիւ Վաթան գրատունը և ամբողջ հայ գրավաճառներու և ցրուիչներու քով:

—Տաճկահայաստանի գաւառները թէև ունեն բաւական թուով տարրական դպրոցներ, բայց միշտ պակասել են նոցա միջնակարգ դպրոցներ, որոնք կարողանային պատրաստել հոգևորականներ և ուսուցիչներ: Թէև կան այդպիսի նպատակների համար Արմաշ և Սանասարեանը, բայց դոքա միայն բաւական չեն գոյութիւն ունեցող մեծ կարիքը գոհացնելու: Այդ զգալի պակասը դարմանելու համար, թէ գաւառական առաջնորդները և թէ ինք ժողովուրդը շատ են մտածում, բայց ոչ մի գործական եզրակացութեան չեն հասնում աւելի ժողովրդի աղքատութեան և մասամբ հարուստ դասակարգի անտարբերութեան պատճառաւ: Շատ վանահայրեր կամ առաջնորդներ մտածել են կեդրոնական վանքերում այդ նպատակի համար բաց անել ընծայարաններ, բայց միշտ անյաջող է եղել: Թերթերից իմացանք՝ որ անցեալ տարի մտադրութիւն է եղել Վասպուրականի բազմակարօտ թեմի համար ընծայարան բաց անել Վարագում, բայց ի հարկէ ի զուր: Այժմ ևս կարդում ենք «Մանզումէում» հետևեալը:

Մշոյ Պատր. Փոխանորդ Տ. Գնէլ Ծ. վ. Ա. Կարապետի *Վանքին մէջ որբանոց վարժարանէն զատ՝ ընծայարան մը բանալու մտադիր է, կըսուի, ամբողջ վիճակին քահանայացուները կրթելու նպատակով:*

—Բաղէշի Առաջնորդարանէն երէկ պատրիարքարան հասած նամակ մը, որ ստորագրուած է առաջնորդական փոխանորդէն և Կրօնական ու Քաղաքական ժողովոց բոլոր անդամներէն, կը խնդրէ որ իրենց առաջնորդին եպիսկոպոսական աստիճան տրուի տեղւոյն քրիստոնեայ յարանուանութեանց հոգևոր ազդեցութիւնն հակակշռելու համար:

Խառն ժողովն արդէն որոշած էր տալ պահանջուած վկայականը, սակայն Մայր Աթոռոյ արդի գործերուն պատճառաւ՝ թէ՛ Բաղէշի և թէ Տիարպէքիրի առաջնորդներուն ուղևորութիւնն յետաձգուեցաւ: